

DISSERTATIO I.

DE EXISTENTIA ET VERITATE INCARNATIONIS.

Hanc simpliciter et absolute negant Judæi, Athei, et Ethnici. Judæi Messiam quidem olim a Deo promissum fuisse credunt; sed negant jam advenisse, simulque pernegant promissum Messiam verum esse Deum. Athei et Ethnici Incarnationem, qualem fides proponit, etiam impossibilem judicant. Quare tria hic disputabimus Sectionibus totidem. Sect. I. contra Judæos, an promissus in lege veteri Messias advenerit? II. An hic, quem advenisse, quemque Christum dicimus, simul sit Deus verus? III. Qua ratione existentia et divinitas Christi Atheis atque Ethnicis suaderi possit?

SECTIO I.

MESSIAM, SIVE CHRISTUM JAM PRIDEM ADVENISSE JUDÆIS OSTENDITUR.

10. In subjecto quæstionis adhuc abstrahitur a divinitate; sed ponitur homo, singularis excellentiæ, mittendus a Deo ad salvandos homines. Græce *Christus*, hebraice *Messias* dicitur; latine *Unctum* significat. Unctio triplici hominum generi tribui solet, regibus, sacerdotibus, prophetis; quamvis illa prophetarum esset extraordinaria, et proin unctio regibus et sacerdotibus ex instituto conveniret. Unde nomen *Christi* appellativum est. Sed ex omnibus, qui ratione unctionis Christi appellari possunt, insignior quidam et unus singularis intelligitur, cui nomen hoc per excellentiam proprium est, pari Christianorum et Judæorum consensu; ut adeo opinio Rabbi Selomoh in Commentar. in c. 24. Isaiaë, et R. Maimonidis Tract. de Regib. duos Christos promissos asserentium inane commentum sit, in quo non tantum Judæos veteres, sed et reliquos hodie omnes sibi adversantes habent. Proinde hic duo contra Judæos demonstrabimus; *primum*: Messiam promissum pridem advenisse; *alterum*: illum ipsum, quem Christiani Jesum Nazarenum, Mariæ Virginis filium prædicant, esse Messiam verum et unicum. Utrumque ex prophetarum vaticiniis, quæ ordinem dabunt articulorum sequentium.

ARTICULUS I.

UTRUM ET QUOMODO EX VATICINIO JACOBI PATRIARCHE (GEN. 49.) PROBETUR
ADVENISSE CHRISTUM.

11. Moriturus Patriarcha Jacob, et convocatis filiis, quid cuique eorum, intellige in posteris, in novissimis diebus eventurum, prædicturus, cum ordine ad Judam devenisset, sic eum affatus est Gen. 49. v. 8. *Juda, te laudabunt fratres tui... adorabunt te filii patris tui... Non auferetur sceptrum de Juda, et Dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium.* En vaticinium: vel ut in hebræis codicibus: *Non recedet sceptrum de Juda, vel virga, vel Legumlator de medio pedum ejus, vel inter pedes ejus, vel donec veniat Schilo; et ei obedientia populorum, vel gentium.* Catholici omnes et Christiani, licet differant, an in his: *Non auferetur sceptrum de Juda, Juda stricte sumi debeat pro tribu hujus nominis, an pro tota gente judaica? consentiunt tamen hic designari tempus, quo venturus Messias; et adventus signum figi ablationem sceptri de Juda, ex ejusque ablatione Messiam pridem advenisse demonstrant; Judæis contra ad eludendum vaticinium se in omne latus torquentibus. Sed contra hos*

12. *Dico.* Ex allato Jacobi vaticinio Messiam pridem advenisse manifeste ostenditur.

Prob. Jacob in vaticinio suo, juxta communem et obvium verborum sensum, tria dicit. *Primum:* sceptrum aliquando, h. e. summum dominatum, vel imperium politicum, cujus signum est sceptrum, conferendum tribui Juda; hanc enim hic præcise intelligi, non totam gentem judaicam, infra probabitur. *Alterum:* imperium hoc in tribu Juda eo perstiturum usque dum Messias, qui per *mittendum* hic intelligitur, veniat. *Tertium:* sceptri proinde hujus vel imperii politici a tribu Juda ablationem, signum esse temporis, quo Messias venturus sit. *Subsum.* Atqui sceptrum hoc pridem a tribu Juda ablatum est; ergo necesse est, ut pridem Messias advenerit.

Major quoad partes singulas liquido constabit refutatione exceptionum, tum objectionum, quas in omnes pene vaticinii Jacobæi syllabas formare conantur Judæi.

Minor constat toti orbi, ejusque veritatem ipso sensu quotidie percipiunt Judæi; sive enim sceptri nomine regiam dignitatem intelligas, aut principalem quamlibet in uno residentem; sive auctoritatem summam Judaici senatus, constantis ex 70. viris, dicti *Synhedrium*, sceptrum ablatum est. Nam principatus quidem ac regnum ex Juda a mille septingentis et ultra annis defecit: primo auctoritate Cæsaris Augusti transiens in Herodem alienigenam, ut probabitur; deinde ad Romanos, qui Judæam subactam in provinciam redegerunt; Synhedrium vero, quod Herodes Ascalonita, teste Josepho Judæo, L. 14. Antiquit. c. 17. exauctoraverat, omnibus præter unum occisis, omnem auctoritatem amisit, teste eod. Josepho, L. 18. Antiq. c. 1. et de Bell. Jud. L. 2. c. 11. Post eversionem urbis vero Hierosoly-

mitanæ, quoquoversum dissipata infelix gens, spoliata omnis potestatis et dominatus jure ac titulo: vaga, errans, et vilis mancipii instar despecta, omnibus prope gentibus servire cogitur, sine spe, in tanta dispersione et tribuum ac familiarum confusione, sedem et regnum pristinum recuperandi.

13. Quod enim Judæorum aliqui dicunt, esse etiamnum *Ætmalotarcham* quemdam, ex tribu Juda oriundum, quem Patriarcham vocant, qui Judæos in Asia regat, sitque rectorus, donec Messias veniat; jocularis est fabula, quam jam olim explosit ORIGENES, L. 4. Periarchon n. 3., quæque se totam prodit, si quæres ex Judæis, ubinam terrarum hoc illorum regnum sit? vix ullus cum altero consentiet, et quilibet majores afferet nugas. Auctor apocryphus L. 4. Esdr. c. 13. inquit, decem tribus, quas Salmanasar Assyriorum rex abduxerat in captivitatem, hac soluta, abiisse in remotas terras, ut ritibus suis vacare libere possent: discessisse ab illis aquas Euphratis, et post anni unius iter in *Arsareth*, regionem imperviam, pervenisse, ibique summa pace frui. Verum nulla hac ætate nostra adeo remota est regio, præsertim in Asia, quæ non crebris peregrinationibus perlustrata; qui ergo fieri potest, ut nemo de tanto Judæorum imperio aliquid detexerit, vel a vicinis saltem populis quidquam audiverit? Aut si impervia est regio, quomodo ad illam tam facilis accessus fuit tantæ Judæorum multitudini? quomodo inde nuncios accepere Judæi? Eodem ex capite corrui, quod R. Simeon Jalcut fabulatur; tribus illas partim in *Æthiopia*, partim in Asia possidere regna, sed septa mœnibus igneis. Item dum Talmud Jerosolymitanum Judæos regnantes ponit in America, sed nubibus conclusos, et separatos a reliquo hominum genere: aut dum eos alibi collocant immensis circumseptos montibus. Si enim in locis adeo imperviis regnant Judæi, qua ratione tabellarios inde accepere illarum fabularum venditores?

Unde inter fabulas rejiciunt illud Judæorum Rabbini plerique alii, ingenue fatentes, Judæos omni suprema potestate et scepro prorsus excidisse, ut R. Isaac Abarbanel Comment. in Isaiam. R. David Kimchi in Osee. R. David Ganz, aliique apud Gorri de Verit. Relig. t. 1. c. 8. quos inter R. Azrich, narrationes illas de Asiatico, vel alio Judæorum imperio, et *Ætmalotarcha*, declarat esse fictitias, et duntaxat inventas ad miseræ suæ gentis solatium. Qui proinde cum Rabbinis cæteris ipsum Jacobi vaticinium enervare conantur, quorum nunc argumenta refellenda sunt:

14. *Obj. I.* In hebraico legitur: *Donec veniat Schilo*: sed incertum est, quid per vocem *Schilo* debeat intelligi; ergo. *Prob. min.* Nam hæc vox diversimode vertitur. Sic 1°. Interpres latinus vertit: *qui mittendus est.* 2°. R. Aben Hezra cum aliis: *filius ejus.* 3°. Potest significare *pacificum*, sicque denotare Salomonem. 4°. Potest exponi pro urbe *Silo*, ut vaticinii sensus sit: *dignitas tribus Judæ mutabitur in regnum, cum urbs Silo arcæ sedes esse desierit*; ita recentiores Rabbini quidam. 5°. Vel certe potest indicare Saullem, vel Jeroboamum, quia uterque in Silo unctus est in regem; vel Davidem, qui unctus in regem fuit, quo tempore arca de Silo sublata fuit. 6°. Si sumatur pro *missus*, convenire potest Nabuchodonosori, qui *missus*

dicitur, ut voluit Julianus apostata; aut si pro *Messia* denique, cum hæc vox unctum, sive Christum sonat, etiam Cyro, qui Is. 45. *Christus* dicitur.

R. C. Maj. N. min. Nam 1°. hic per *Schilo* significari Messiam, præter Rabbinos recentiores R. Salomon, Kimchi, Bechai, Hakkados L. Galerazeia, testantur, nulla excepta, versiones omnes: Paraphrasis Chaldaica adornata ab Onkelos, longe ante Christi adventum, tantæque inter Judæos auctoritatis, ut nullus huic contradicere præsumeret, clare pro *Schilo* ipsum Messiam ponit: *Non auferetur habens principatum a domo Juda, usque ad tempus, quo veniat Messias, cujus est regnum, et ei obedient populi.* Targum Jonathanis: *donec veniat rex Messias.* Talmud Babylon. Tract. Sanhedr. c. 2. *quodnam est nomen Messiae? Schilo est nomen ejus; quia dicitur: donec venerit Schilo.* Adde antiquos Judæorum Interpretes, quotquot fere adhuc extant: sic liber *Bereschit Rabba* apud Judæos auctoritatis maximæ, hic *Schilo*, inquit, *est rex Messias.* Sic *Echa Rabbethi* in c. 1. Thren. *quod est nomen Messiae?... Schilo est nomen ejus, sicut dictum est Gen. 49. donec veniat Schilo.* Ut adeo, sermonem hic de Messia esse, fuerit intimus et communis Judæorum sensus, qui amplius adhuc patebit in seqq. ac proin, qui ex Judæis negare præsumunt hodie, hoc vaticinio de Messia agi, ii eo facto declarent palam, se a totius suæ gentis traditione antiquissima perfide, nec nisi ex obstinata malitia ad eludendum illustre hoc vaticinium, recedere, quod nec hujus obesse veritati, nec illorum prodesse causæ debet.

2°. Per *Schilo* intelligi Messiam, aperte, quæ immediate sequuntur, evincunt; subditur enim: *et ei obedientia populorum, sive gentium:* sive ut LXX. et juxta hos Interpretes latinus: *ipse erit expectatio gentium;* sed hæc ad Messiam pertinent; ergo et ille per *Schilo* debet intelligi. *Prob. subs.* Quia his verbis passim in Scripturis Messias designatur: Agg. 2. v. 8. *Movebo omnes gentes, et veniet desideratus cunctis gentibus.* Is. 2. v. 2. *Fluent ad eum omnes gentes.* Ps. 21. 28. ubi de Messia sermo est. *Prob. etiam Cons.* Particulæ enim demonstrativæ *ei, ipse,* appellant super *Schilo.*

13. *Ad prob. min.* R. *Quoad 1um.* et 2um. utrobique tamen Messiam indicari; nam 1°. quando in Scriptura *mittendus* vel *venturus* ponitur simpliciter et velut antonomastice, Messias indicatur. Sic Exod. 4. v. 13. orans Deum Moyses, ne tardaret Messiam mittere, *obsecro,* ait, *mitte, quem missurus es.* Matt. 11. v. 3. vero Joannis discipuli interrogant Christum: *Tu es, qui venturus es?*

2°. Rabbini vero, qui legendum volunt *filius ejus,* subintelligunt Judæ; quia communiter credebant Judæi, Messiam nasciturum ex stirpe Juda, illumque huic in eo vaticinio promissum fuisse, in quo et consentientes habent Christianos plerosque. Et vero Christum ex tribu Juda nasci debuisse, etiam inde patet, quod Davidi, qui de tribu Juda fuit, in specie fuerit promissus, ac proin passim dicatur *filius David.* Unde Luc. 1. v. 32. ait angelus ad Mariam: *Dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus.* Ratio vero, cur Interpretes latinus reddiderit *mittendus,* esse videtur, quod in hebræis codicibus legerit *Schiloach,* a *Schalach,* quod *mittere* significat; sic natatoria *Siloe interpretatur missus,* Joan. 9. Abben Hezra vero legit

Siloh, ut *he* suppleat vices *cholem,* pronomini suffixi, et significet, *ejus,* sicut et *he* finale sumitur Gen. 13. v. 3. Unde non variatur prophetia quoad substantiam. Uti neque, si cum LXX. legeris *Schelo ei, donec venerint reposita ei,* h. e. Messiae promissa et reservata, ut gloria, potestas, regnum, subjectio populorum, etc. juxta promissiones de eo factas Abrahæ, Isaaco, etc. quod in ipso benedicendæ sint gentes, Gen. 12. 28. quas expresserunt LXX. vertendo: *et ipse erit expectatio gentium.* Aut, si cum TERTULLIANO, THEODORETO et aliis legas: *donec venerit, cui repositum est;* subintelligitur enim Judæorum, Gentiumque regnum promissum et repositum Messiae soli.

16. *Quoad 3um.* R. Concedo, quod significare etiam possit *pacificum,* sed nego, quod Salomonem denotet; licet enim Salomon regnum in pace possederit; eo tamen imperante sceptrum de Juda ablatum fuisse nullo in sensu dici potest: atqui in prophetia sceptri de Juda ablatio, venturi illius *Schilo* ceu signum figitur. Deinde non apparet, qua ratione Salomon fuerit expectatio gentium, vel de eo dici possit, quod ei fuerit obedientia populorum. Igitur equidem *Schilo* significari potest *pacificum,* derivatione facta a *Schalah,* *pacificus fuit,* in *piel* pro extruso *dagesch* admittens *jodh,* ad formam nominis *kitor,* Gen. 19. v. 38. et *kimosch,* Ose. 9. v. 16. estque idem ac *pacificator;* sed hoc nomen ceu proprium Messiae tribuitur Is. 9. v. 9. ubi dicitur *Princeps pacis;* homines videlicet reconcilians Deo.

17. *Quoad 4um.* R. N. Assertum, quod pugnat tum contra veritatem historiae, tum contra sensum oraculi; nam 1°. falsum est, Davidem, qui primus de tribu Juda rex erat, tunc evectum fuisse ad regnum, cum de *Siloh* arca sublata fuit; hæc enim jam ante Saulem inde sublata fuerat 1. Reg. 4.

2°. Quid hoc est, nisi ad radios veritatis sibi sponte occludere oculos? Jacob ait: *donec veniat Siloh;* ipsi volunt: *donec desinat Siloh.* Jacob dicit non auferendum sceptrum, donec venerit Siloh, quod significat, ante sceptrum non venisse Siloh; Rabbini contendunt, tum sceptrum conferendum Judæ, cum desinet Siloh, quod supponit Siloh jam venisse ante.

3°. Ad quem demum spectabunt sequentia: *et ipse erit expectatio gentium?* Davidi enim, cum eventus non responderit, adaptari non possunt.

18. *Quoad 5um.* R. N. quoad singulos. *Quoad Saulem;* 1°. enim non in *Siloh,* sed in Ramatha a Samuele in regem unctus est 1. Reg. 10. Confer. cap. 8. et 9. 2°. Saulis tempore quomodo ablatum a Juda sceptrum fuisse dici potest, quomodocumque Judam sumas? Si enim per *Juda* totam intelligas Judæorum sive Hebræorum gentem, Saul in mortem usque regnum tenuit; si ipsam tribum hujus nominis, sceptrum post Saulem in hujus successore Davide orto ex tribu Juda, illiusque posteris maxime effloruit. 3°. Neque Saul expectatio gentium dici potest.

Quoad Jeroboamum; quia neque hic in *Siloh,* sed in Sichem, 3. Reg. 12. rex unctus fuit. Nec Jeroboam fuit expectatio gentium. Deinde juxta Rabbinos esset hic sensus: *Non auferetur sceptrum de Juda, quoad veniat tempus Silohensis unctionis, qua Jeroboam est consecrandus:* sed hoc est fingere; quis enim eos docuit per nomen *Siloh* hoc factum *Silohense* notari? Demum

nec in Jeroboamo ablatum a Juda sceptrum dici potest; nam si per Juda iterum totam intelligi velis Judæorum gentem, sceptrum tunc potius firmatum fuit in regibus duobus; Jeroboamo rege Israël dicto, quem deficientes a Roboamo tribus decem secutæ sunt; tum Roboamo, rege Judæ: si tribum Juda ipsam, sceptrum in Juda mansit penes Roboamum et cæteros Davidis nepotes.

Quoad Davidem constat ex dictis ad 4um.

19. Quoad 6um. R. N. iterum quoad singulos. Quoad Nabuchodonosorem 1°. enim non *expectatio gentium*, sed terror et flagellum fuit. 2°. Dicitur equidem *missus*, sed ad flagellandos Judæos, quos in captivitatem abduxit; Messias vero in Scripturis dicitur *mittendus*, *missus*, simpliciter ad regendum, et liberandum, salvandumque populum Dei et gentes, Exod. 4. v. 13. Deut. 18. v. 15. 18. Is. 2. v. 3. Agg. 2. v. 8. 3°. Neque sub Nabuchodonosore Joakim dicitur defecisse sceptrum in Juda; etsi enim a Nabuchodonosore Joakimus captivus abductus fuisset Babylonem; patri tamen successit in regno filius Joachin, 2. Paral. 36. v. 8. et hoc paulo post Babylonem abducto, substitutus in regno a Nabuchodonosore Sedecias fuit hujus Joachin patruus. Demum et Sedeciam quidem captivum Babylonem transtulit, sed Nabuchodonosore fati functo succedens in regno Evilmerodach Joachin, alio nomine Jechoniam, vinculis solutum sublimavit in thronum, 4. Reg. 25. v. 28. *Posuit thronum ejus super thronum regum, qui erant cum eo in Babylone.*

20. Cyrus vero, etsi Judæos e captivitate dimiserit, sicque dici possit Judæorum expectatio, non tamen gentium. Deinde nec post Cyrum sceptrum defecit in Juda, sed perstitit in Zorobabele duce. Præterea Cyrus genere Persa fuit, vel Medus; Messias vero ex tribu Juda et quidem Davidis stirpe genus ducere debuit, ut dictum n. 15. Sed neque reliqua, quæ de Messia tum in Jacobæo vaticinio, tum alibi in Scripturis dicuntur, Cyro aptari possunt. Vocat igitur Deus Is. 45. Cyrum Christum: *hæc dices Christo meo Cyro*, quia Cyrum regem speciali ordinatione delegerat Deus, ut populum suum e captivitate dimitteret liberum, quæ divinæ voluntatis ordinatio idem præstabat, quod sensibilis apud Judæos unctio, qua mediante eorum reges dicebantur *Christi Domini*, scilicet Dei.

21. Obj. II. 1°. Vox hebraica *Schebhet*, quam latinus Interpres vertit sceptrum, etiam in Scriptura non raro sævum ac impotentem dominatum significat, sive virgam tribulationis, Exod. 21. v. 20. Ps. 22. v. 2. Is. 10. v. 5. Ergo et hic significare idem poterit, et proin vaticinii hic esse sensus: *Non auferetur tribulatio de Juda, donec*, etc.; atqui stante hac significatione, ex Jacobi oraculo nihil minus evincitur, quam Messia adventus, cum etiamnum tribulatio gravissima Judæos premat. 2°. Vox *schebhet* etiam tribum significat; ergo is sensus esse poterit: *Non deficiet tribus Juda, donec*, etc. atqui tribus hæc nondum defecit. 3°. Loco particulae latinæ *donec*, in hebræo habentur hæc duæ *had-ki*; sed hæc significant idem, ac *in æternum*; quia, quando, vel postquam; adeoque non desitionem rei, de qua sermo est, sed continuationem illius indicant; ac proin vaticinii iste erit sensus: *non auferetur sceptrum de Juda in æternum; quando, vel postquam Messias*

venerit. Sic vero iterum prorsus nihil pro Messia adventu evincitur. *Prob. min.* Nam significationem hanc habet *τὸ had-ki* in Scriptura alias: Ps. 131. v. 14. *Hæc requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam*; ubi in Hebræo *τὸ had* positum significat *æternum*. Item, sic continuationem significat Gen. 8. v. 7. *Corvus non revertetur, donec siccarentur aquæ.* Job. 27. v. 5. *Donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.* Matth. 4. v. 25. *Non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum.* Priore enim loco non significatur, corvum reversum esse siccatis aquis, sed quod nunquam, etiam post siccatas illas redierit. In altero non id Job intendit, quod velit recedere, cum defecerit; sed quod nunquam. In ultimo sensus non est, quod postea eam cognoverit, sed quod nunquam.

Ad 1um. R. 1°. D. A. Vox *Schebhet* simpliciter et solitarie posita significat virgam tribulationis N. quando ad hanc significandam determinatur ab addito C. Sic vero determinatur in locis citt. Exod. 21. v. 20. *Qui percusserit servum, vel ancillam virga, et mortui fuerint*, etc. Ps. 22. *Reges eos in virga ferrea.* Is. 10. v. 5. *Væ assur, virga furoris mei.* Solitarie vero posita generatim dominatum et imperium exhibet.

R. 2°. Sub distinctione data T. Ant. N. Cons. Nam 1. Jacob eo loco non nisi fausta et læta Judæ prænunciare intendit; certe nihil nisi latum et gloriosum magnificus ille ingressus offert legentis animo: *Juda, te laudabunt fratres tui... adorabunt te filii patris tui.* Numquid laudandus et adorandus erat Juda dira tribulatione, vel probrosa servitute oppressus? idem contextus docet: *Catulus Leonis Juda... requiescens accubuisti ut leo*, etc. hæc et alia Judæ sub tribulatione gementi et laboranti non conveniunt. 2. Sicut dux ibi tyrannum non notat, qui virgis Judæos cædat; sic neque *schebhet* virgam ejusmodi. 3. Si Judæ manus futura prædicatur *in cervicibus inimicorum ejus*, quomodo Juda ab his opprimendus, aut etiam vexandus intelligi potest?

22. Ad 2um. R. D. Significat etiam tribum posita eo modo, quo hic Gen. 49. N. in sensu constructo, *schebhet Jehuda C.* Sic quando *schebhet* in veteri Testamento pro tribu sumitur, semper id in sensu constructo fit, poniturque *schebhet Jehuda*. At vero Jacob inquit: non auferetur sceptrum de Juda, *schebhet mijuda*. Deinde *schebhet* Gen. cit. loc. pro tribu sumi non posse, aliunde evidens fit: si enim *schebhet* hoc loco sumi deberet pro tribu; igitur defectio tribus Juda poneretur pro signo temporis, quo Messias adventurus esset: nam Patriarcham hic notam dare voluisse adventus Messia, proxime probabitur; igitur et tolli ante tribus Juda debuisset, quam Messias veniret; quia, ut per se sequitur, quamdiu staret tribus Juda, nondum adhuc existeret nota et signum illud a Patriarcha positum, nimirum tribus illius defectio: sed hæc nullo modo dici possunt; nam cum ex dictis et Judæorum consensu Messias ex tribu Juda nasci debuerit, hic ex tribu Juda nasci debuisset, cum hæc tribus non amplius extitisset; quod est impossibile.

23. Ad 3um. R. D. Habent hanc significationem aliquando C. semper, et in hoc vaticinio N. *Damus τὸ had-ki* aliquando legi debere separatim, ita ut *τὸ had* pertineat ad præcedens *colon*, nec trahatur ad voculam sequentem